

6. K.  
435. 15.

Q. F. F. Q. S.

HISTORIAE LITTERARIAE  
EX NUMMIS ILLUSTRATAE  
SPECIMEN,  
QVO

II m  
787

AD AUDIENDAM D. I. MAI. A. MDCC XXI.  
ORATIONEM SOLEMNEM

SYMBOLVM

VIRI ILLUSTRIS MAGNIFICI  
AC CONSULTISSIMI  
DOMINI

DANIELIS MULLERI

REIP. LVBEC. CONSVLIS

IMMORTALITER MERITI:

IN DOMINI METV



BIBLIOTHECA  
PONICKAVIANA

EXPLICANTEM  
LITTERARVM PATRONOS AC FAVTORES  
INVITAT

IO. HENR. VON SEELEN  
RECT. LVBEC.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK  
HALLE  
(SAALE)



HISTORIAE LITTERARIAE  
EX NUMERIS LITTERARUM  
SPECIMEN

AD AUDIENDAM D. I. MAL. A. MDCC. XII  
ORATIONEM SOLEMNEM

ZYMBOLVM  
VIRI ILLVSTRIS MAGNIFICI  
AC CONSVALTISSIMI  
DOMINI

DANIELIS MULLERI  
RECTORIS LVBIC. CONSVALS.  
IMMORTALITER MERITI  
IN DOMINI MATV

LIBRARY  
MULLER

LITTERARVM PATRONVS AC AVTORVS  
IO. HENR. VON SEELER  
RECTOR LVBIC.







\* \* \*  
\* \* \*      \* \* \*

**L**iada canere studerem post Homerum, si de summa Nummorum in omni eruditionis genere vtilitate prolixè vellem differere. Dudum enim maximi viri hoc labore laudatissime sunt defuncti. Eminent inter illos illustris Ezechiel Spanhemius, vel ob solum de Praestantia et Vsu Numismatum librum immortalis. Quem et alios rei nummariae scriptores celeberr. Fabricius in Bibliogr. Antiquar. Bandurius in Bibliothec. Nummar. et laudatus Fabricius in Nott. ad hanc Bibliothec. merito commendarunt. Licet vero vniuersalem numismatum vtilitatem asserentibus facile suffragor, iis tamen calculum denegare non possum, qui in studio Historico praecipuum esse nummorum vsum contendunt. Ciuilem historiam re nummaria peregre iuuari, ille modo negabit, cui Spanhemii, Patini, Golzii, Mellii, Begeri, Norisii, Blancii, Bizotii et reliqui rei nummariae, ac simul historicae, statores sunt ignoti. Vsum vero rei nummariae in Historia Ecclesiastica, praeter alios, maxime reu. V. E. Loescherus tribus Dissertationibus elegantissimis demonstrauit. In Controuersis etiam Theologicis nummorum vsum posset facile ostendi. Vnico rem exemplo declarabo. Notae sunt lites, quas *Petrus Jurieu*, Reform. Prof. Theol. primum Salmuriensis, deinceps, post sublatam Academiam, & discessum ex Gallia, Rotterodamensis, libro: *L' Accomplissement des Propheties*, mouit. Vehementer enim irritauit Pontificios, dum ipsorum ecclesiae interitum ominatus est, et Gallorum, sic dictos Huguenottas persequentium, feruorem improbauit plane damnauitque. Occasionem haec res praebuit duobus haud exiguis nummis procudendis. Prior, quem optimi ipsius amici signandum curarunt, in prima parte ostendit vultum, habitu sacerdotali ornatum, circa quem scripta sunt haec verba: *Petrus Jurieu S. S. Theol. P. P. aetat. L;* infra autem: *Spe fati melioris aior.* In

);( 2

al-



altera parte cernitur spissus vapor, igne intermixtus, cum multis locustis erumpens (Apoc. IX), pone quem Templum, & iuxta illud Luna, exaduersum autem Sol apparet, qui per ascendentem vaporem impeditur, quominus opacam Lunam possit illustrare. Circum hanc figuram leguntur verba: *Brevi lucidior fulgebit*; infra autem: *Etiam venio cito, amen, veni Domine Iesu*. 1687. Male habebat, praeter scripta Iuriaei, hic etiam nummus tum alios, sacris Romanis addictos, tum praecipue Comitem d' Avaux Regis Galliae Legatum isto tempore Hagae commorantem. Ille enim, ut Iuriaei prophetae cogitationes riderentur, neque is ardorem suum impune ferret, cudi iubebat nummum, cuius facies anterior eundem Iuriaei vultum exhibet, & circa eum verba: *Petrus Jurieu P. P. R. et Proph. Rott.* id est: *Petrus Jurieu Professor Praetensorum Reformatorum et Propheta Rotterodamensis*; sub imagine מיניסטאר ירום, *Minister Frius*. Aversa autem facies sistit Bestiam cum 7. capitibus et 10. cornibus e mari surgentem, addita ex Apoc. XIII. inscriptione: *Datum est ei os loquens magna et blasphemias*. Infra legitur: *Quis similis Bestiae? 666.* 1687. Quae verba ex Iuriaei facere debent bestiam, quia numerus 666. in litteris Hebraicis, imagini ipsius subiectis, repertus creditur. Uterque hic nummus a Bizoti, mox citandi, Continuatore pag. 360. repraesentatur. In Historia, speciatim sic dicta, Litteraria non minorem nummi praestant utilitatem. Tantus enim est numerus eruditorum, quorum memoriae ex Nummis possunt illustrari amplificarique, ut si omnes colligerentur, nummorum icones exhiberentur, et observationes adicerentur, adornari posset opus et splendore non vulgari et usu plane eximio sese commendans. Molitus est eiusmodi opus Numismatico-Litterarium Godofredus Tilgnerus, quod docet Epistola istud delineans Miscellan. Lipsiens. Tom. I. p. 340 -- 366 inserta. Sed, quod dolendum, conatus ipsius mors infelix interrupit. Optarem vero vehementer, ut alius, cui Nummophylacia, eiusmodi cimeliis instructa, patent, Historiam Eruditorum ex Nummis conscriberet, et hac ratione toti reipublicae litterariae ornamentum plane singulare conciliaret. Imagines forsan eruditorum ne sic quidem haberemus omnino accuratas, quoniam, iudice Henrico Meibomio, viro incomparabili, in Additament. ad V. H. Vogleri Introduct. in Notit. Scriptor. p. m. 171. sq., in uniuersum nulla imago veritatis assequi potest decus, ideoque contenti esse cogimur, si aliqua similitudo intercedat; multa tamen nobis in-

in-



innotescerent singularia, fide digna, a biographis non semper obseruata. Quod ut probem, commodam, quam nunc mihi oblatam video, occasionem non praetermittendam esse arbitror, quamuis vnus modo nummi icon sisti queat. Arctis quoque limitibus circumscriptus tantum non affero, quantum possem in medium producere, contentus tamen, quod pauca exempla dictis meis sufficientem possint fidem conciliare. Selegi autem hac vice, qua scribendi ansam dedit Politicus maxima etiam litterarum cognitione illustris, Politicos eruditos, habita et veteris et recentioris et recentissimae historiae litterariae ratione, ordine etiam litterarum, et simul temporis, obseruato.

## ARISTOTELES.

Summus hic aevi antiquioris Politicus et inclytissimus Magni istius Alexandri praeceptor non solum ciuilibus doctrinae praecepta dedit, verum etiam ad res ciuiles agendas aptissimum se esse demonstrauit. Prius fecit in Politicorum libris, hodie etiam haud omnino spernendis, quamuis non omnia Aristotelica dogmata ad hodiernas respublicas applicari possint. Posterius ostendit, dum Stagirae, vrbi patriae, non solum Laërtio teste, leges tulit, verum eam quoque funditus euersam feliciter restaurauit. Laudatur idcirco ab Aeliano Var. Histor. L. III. cap. 17, cuius inscriptio est: *Οτι η φιλοσοφία ουκ απολίτευτος, και τινες των φιλοσόφων πολιτεύσαντο* i. e. *quod Philosophia ab administranda republica non sit aliena, et quod ex Philosophis quidam rempublicam gubernarint.* Ipsa Aeliani verba, quae leguntur p. m. 188. sunt: *Αριστέλης την εαυτῆ πατρίδα ου, τὸ λεγόμενον δὴ τῆτο, εἰς γόνυ πεσῶσαν, ἀλλ' ἐπὶ σόμα, ἀνέστησεν αὐθις.* i. e. ex interpretatione Vulteii: *Aristoteles patriam suam non in genua (quod dicitur) procumbentem, sed in os prostratam erexit atque restituit.* Alios idem affirmantes Kühnius in Nott. p. m. 193. sq. produxit. Atque in tanti Politici honorem Stagiritae non solum, Ammonio teste, festum anniuersarium, ΕΟΡΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑΝ, instituerunt, imo, si recentioribus quibusdam scriptoribus fides habenda, Aram quoque exstruxerunt, verum etiam nummus aureus fuit cufus. Illum quidem, quem Hieronymus quoque commemorat, in cuius vna parte Aristotelis imago, in altera hoc elogium: NATVRAE MIRACVLVM, tanquam adulterinum, Andreas Schottus in Compar. Arist. et Demosth. pag. 154. reiecit. Innotuit tamen alius, pro genuino habitus, in



cuius parte aduersa legitur: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ; in auersa conspicitur *Imago stans manibus expansis*. Docet hic nummus differentiam inter nostrum Aristotelem, Nicomachi, Amyntae Regis Medici, filium, et Aristoteles alios, de quibus, praeter Fabricium in Biblioth. Graec., legendus Io. Ionsius L. I. de Script. Hist. Philos. c. 12, vbi XXII. Aristoteles numerantur. Per Imaginem stantem manibus expansis intelligi *Pietatem in patriam* arbitratur V. C. Cornel. Dieter. Kochius de Aristotele in Nummo Aureo, Helmst. 1703. 4., qui in hoc scripto fusius citatum nummum explicat, et non male coniicit, Stagiritas in memoriam grati erga ciuem optime de se meritum animi hunc nummum cudi iussisse.

### HVGO GROTIUS.

Cum Aristotele aequissimus ipsius aestimator, Grotius, apte coniungitur. Sic enim scribit summus hic politicus in Prolegomen. in aureos de Iure Belli ac Pacis libros p. m. 9: *Inter philosophos merito principem obtinet locum Aristoteles, siue tractandi ordinem, siue distinguendi acumen, siue rationum pondera consideres. Utinam tantum principatus ille ab aliquot hinc saeculis non in tyrannidem abiisset, ita ut veritas, cui Aristoteles fidelem nauauit operam, nulla iam re magis opprimatur, quam Aristotelis nomine.* Sed neque de Aristotelis, neque de Grotii stupenda rerum ciuiliu cognitione opus est multa afferre, cum notissimum sit, quod Aristoteles inter antiquos, Grotius inter recentiores Politicos tantum emineat, quantum lenta solent inter viburna cupressi. Dignus igitur erat Grotius, qui nummis etiam honoraretur. Duo in memoriam ejus facti, pretii haut exigui, vnus magnitudine thalerum aequans, alter excedens, conspiciendi dantur a Petro Bizoto in splendido opere: *Medalische Historie der Republyk van Holland*, Amstelod. 1690. 4. pag. 172. Vterque post mortem Grotii, in re- ditu ex Suecia Rostochii defuncti, in Belgio cusus est. Prior in vna parte habet faciem Grotii, more antiquo Romano, nudo capite, addito nomine: HVGO GROTIUS. In altera vero Cistam (qua inclusus ex arce Loevestein aufugit,) super quam duae Coronae Regiae (indicantes haud dubie Galliam & Sueciam, quia illa fugientem recepit: haec autem eo Legato vsus est) apparent. Ex Cista radii emicant: supra vero Nubes iacet. Ex vno Cistae latere procul conspicitur Sol oriens: ex altero Arx Loevestein. Inscriptio est: MELIOR POST ASPERA FATA RESVRGO. Subscriptio annum natalem et emortualem indicat: N. 1583. O. 1645. Alter num-



nummus in parte aduersa simili ratione sistit Grotii vultum, & circa eum haec verba: *Hugo Grotius natus MDLXXXIII. 10. April. obiit MDCXLV. 28. Augus.* In parte auersa conspicitur Corona Laurea, hoc Grotii elogium complexa:

De Fenix van het Vaderlandt,  
 Het Delfs Orakel, 't groot Verstandt,  
 Het Licht, dat d' Aarde alom bescheen,  
 De Groot, verthoont zich hier in't kleen.

In quibus versibus vnusquisque facile elegantiam deprehendet et acumen, tum ob ingeniosam conclusionem, tum ob elogium, quo Grotius, Delphis Batauorum oriundus, oraculum Delphicum salutatur.

## IOANNES HEVELIVS.

*Consul senior in Vrbe Gedanensi palaeopolitana longe clarissimus, membrum Regiae Societatis Anglicanae, decus et ornamentum patriae, imo literati orbis, motuum coelestium perscrutator excellentissimus* vocatur ab Andr. Charitio in Commentat. de Viris Erudit. Gedani ortis pag. 85. Idem de eius vita, scriptis et meritis l. c. p. 85. -- 92. diligenter est commentatus. Nummum vero, ex auro pariter ac argento in memoriam eius factum, non commemorauit. Exhibet ille in una parte venerandam Consulis faciem: in altera haec verba: IOHANNES. HEVELIVS. DANTISCANVS. CONSVL. VET. CIVIT. DELICIVM. REGVM. AC. PRINCIPVM. ASTRONOMORVM. IPSE. PRINCEPS. IN. GLORIAM. ATQVE. ADMIRATIONEM. SAECVLI. PATRIAE. ORBIS. ANNO. M. DC. XI. DIE. XXVIII. IANVARI. NATVS. REM. CONSILII. PVBLICAM. IVVIT. LITERARIAM. AVXIT. MERITIS. IN. VTRAMQVE. ILLVSTRIS. SPLENDOREM. NOMINIS. AETERNITATI. INSERVIT. IPSO. NATALI. DIE. ANNO. M. DC. LXXXVII. DENATIVS. Ad illustrationem huius nummi pauca adiiciam. *Delicium Regum ac Principum merito appellatur.* Nam, vt reliquas taceam, IOANNES SOBIESKIVS, Poloniae Rex, in deliciis eum habuit, et saepius inuisit. Cum prima vice apparatus ipsius rerum mathematicarum perlustrasset, tactis eius humeris: *O egregium virum!* exclamavit. Noster grati et deuoti animi Regi huic declarandi ergo clypeum eius inter sidera retulit. Vid. ipsius scriptum, cui titulus: *Scutum Crucis Regium Sobiescianum, astris insertum, 1684. 1690. f.*  
 Astro-



x3617633

Q  
Tm  
187  
VD18

*Astronomorum princeps* dicitur, quoniam, praeter alias Matheseos partes, in primis Astronomiam multis doctissimis scriptis, a Charitio diligenter recensitis, illustrare et amplificare laboravit. C. S. Schurzleischius T. I. Epist. 227. p. 381. *aeui nostri Ptolemaeum* illum nuncupare non dubitat.

### DANIEL MULLERVS.

Magnificum hunc Consulem Lubecensem, meritis immortalibus illustrem (quem diuina seruet, & diu seruet, benignitas!) vasta & juris & rerum ciuiliu[m] cognitio maximis aeui nostri Politicis adscribit. Quamobrem merito illum quoque honorat nummus, in fronte huius scripti conspicuus. Cernitur in eo venerabilis Consulis facies: docetur annus, quo fasces Consulares suscepit: apparent insignia: adest denique ipsius Symbolum: IN DOMINI METV. Atque huius Symboli, quod vberius exponi omnino meretur, explicatione vires suas tentabit iuuenis laudatissimus, *BERNHARDVS MÖLLMANN*, Flensburgensis, qui haud ita pridem pro rostris scholasticis egregie stetit. Nouum ejus pro spectatissima concione dicendi conatum vt *MAGNIFICI DNN. CONSVLES*, Patriae Patres optimi, perillustres *DN. PRAEPOSITVS*, generosiss. *DN. DECANVS*, summe reu. atque excellentiss. *DN. SVPERINTENDENS*, nobiliss. consultiss. et experientiss. *DNN. SYNDICVS* ac *DOCTORES*, admodum reu. et praeclariss. *DNN. SENIOR*, *PASTORES* atque *SYMMYSTAE*, nobiliss. generos. prudentiss. et ampliss. *DNN. SENATORES*, *PROTONOTARIVS* ac *SECRETARIJ*, omnesque ingenuarum artium cultores atque fautores, perhonorifica sua praesentia crastino die velint promouere, amore, quo optima[e] spei iuuenem complector, adductus, rogo contendoque. P. P. Lubecae d. XXX, April. MDCCXXI.







Farbkarte #13

B.I.G.

Q. F. F. Q. S.

AE LITTERARIAE  
IS ILLUSTRATAE

ECIMEN,  
QVO

M D. I. MAI. A. M DCC XXI.  
NEM SOLEMNEM

MBOLVM

STRIS MAGNIFICI  
NSVLTISSIMI

DOMINI

IS MVLLERI

BEC. CONSVLIS

ALITER MERITI:

MINI METV



PLICANTEM  
ATRONOS AC FAVTORES  
INVITAT  
R. VON SEELEN  
ECT. LVBEC.

